

Warszawa, 31.10.2000 r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich
339548/2000/V/AK

RPO/

00-090 Warszawa

Tel. centr. 827 62 61

Al. Solidarności 77

Fax 827 64 53

Pan dr Jarosław Bauc

Minister Finansów

Szanowny Panie Ministrze,

Na tle badanych w moim Biurze skarg ujawnił się problem braku dostatecznego zabezpieczenia w budżecie państwa w latach 1999-2000 środków przeznaczonych dla gmin na dofinansowanie wypłaty dodatków mieszkaniowych. Dotacje celowe jakie gminy otrzymały we wskazanym okresie nie pokryły bowiem w całości zgłaszanego zapotrzebowania. W konsekwencji doprowadziło to tego, iż gminy z powodu braku środków wstrzymały wypłatę dodatków mieszkaniowych osobom, które w III kwartale 1999 r. otrzymały decyzje administracyjne przyznające im dodatki mieszkaniowe. Osoby te do tej pory nie mogą uzyskać należnych im z tego tytułu świadczeń mimo, iż spełniły przesłanki warunkujące otrzymanie pomocy ze strony organów władzy publicznej.

Problem ten sygnalizowałem już w wystąpieniu do p.o. Prezesa Urzędu Mieszkalnictwa i Rozwoju Miast, zwracając uwagę na kwestię niedoszacowania środków przeznaczonych w latach 1999-2000 na dotacje celowe dla gmin. Niestety treść udzielonej w tej sprawie odpowiedzi rodzi obawy, że sytuacja taka powtórzy się, bowiem w przyjętych przez Radę Ministrów założeniach do projektu budżetu państwa na rok 2001 na dotacje celowe dla gmin na dofinansowanie wypłaty dodatków mieszkaniowych zaplanowano jedynie kwotę 550 mln zł czyli w takiej samej wysokości jak w roku 2000. Natomiast w ocenie p.o. Prezesa Urzędu

Mieszkalnictwa i Rozwoju Miast niezbędne jest zwiększenie kwoty dotacji do wysokości co najmniej 660 mln zł. Nie wnikając w to, jaka kwota jest w stanie zaspokoić rzeczywiste zapotrzebowanie w zakresie dodatków mieszkaniowych, chcę wskazać Panu Ministrowi niektóre aspekty prawne związane z zagadnieniem dotacji celowych z budżetu państwa na wypłatę dodatków mieszkaniowych. Otóż dodatek mieszkaniowy wypłacany na podstawie przepisów ustawy z dnia 2 lipca 1994 r. o najmie lokali mieszkalnych i dodatków mieszkaniowych (Dz.U. z 1998 r. Nr 120, poz. 787 ze zm.) jest świadczeniem obligatoryjnym, co oznacza, iż osobom spełniającym ustawowe warunki przysługuje prawo żądania jego wypłaty. Gmina nie może więc skutecznie zwolnić się z obowiązku wypłaty dodatku mieszkaniowego powołując się na brak środków finansowych. Stąd też istniejąca sytuacja polegająca na niedoszacowaniu dotacji celowych z budżetu państwa na wypłatę dodatków mieszkaniowych prowadzi do naruszenia praw osób ubiegających się o dodatki mieszkaniowe jak też godzi w stabilność finansowa gmin.

Pozostawienie w 2001 r. dotacji celowych w dotychczasowej nominalnej wysokości z pewnością nie poprawi opisanej powyżej sytuacji, lecz pogłębi obserwowane naruszenia prawa.

Dodatkowo w dniu 11 lipca 2001 r. w wyniku wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 12 stycznia 2000 r. (sygn. akt P. 11/98, Dz.U. Nr 3, poz. 46) utraci moc art. 56 ust. 2 ustawy o najmie lokali mieszkalnych i dodatkach mieszkaniowych. Wyeliminowanie zaś z obrotu prawnego wskazanego przepisu zniesie ograniczenia wysokości czynszu za lokale zajmowane przez najemców w budynkach stanowiących własność osób fizycznych, co spowoduje nieuchronny wzrost czynszów, a tym samym wzrost zapotrzebowania na wypłatę dodatków mieszkaniowych. W związku z tym brak dostatecznych działań osłonowych w postaci wypłaty dodatków mieszkaniowych przyczyni się z pewnością do tego, iż pewna grupa obywateli utraci przysługujące im dotychczas prawa do mieszkania z uwagi na nieregulowanie należności czynszowych.

Nie ulega również wątpliwości, iż wejście w życie powołanego wyroku Trybunału Konstytucyjnego w istotny sposób zwiększy zadania gmin związane z wypłatą dodatków mieszkaniowych. Stąd też pozostawienie dotacji celowych z budżetu państwa na dofinansowanie tego zadania w dotychczasowej wysokości będzie w istocie równoznaczne z naruszeniem art. 167 ust. 1 Konstytucji RP

stanowiącego, iż jednostkom samorządu terytorialnego zapewnia się udział w dochodach publicznych odpowiednio do przypadających im zadań.

Uwagi powyższe przekazuję Panu Ministrowi stosownie do art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. z 1991 r. Nr 109, poz. 471 ze zm.) z nadzieją iż zostaną one wykorzystane w pracach nad projektem ustawy budżetowej na rok 2001.

Będę wdzięczny za informację o stanowisku Pana Ministra zajęтым w tej sprawie.

Z wyrazami szacunku

/-/ Prof. dr Andrzej Zoll